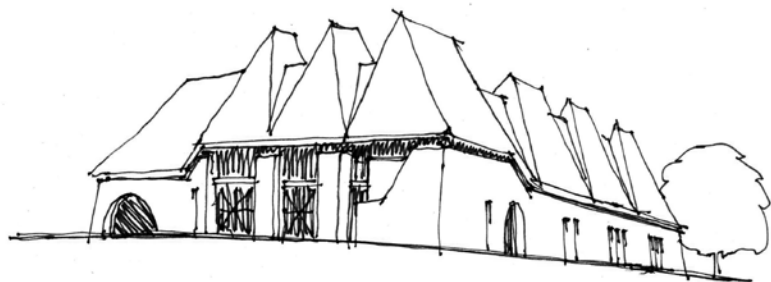

KISPIAC WEKERLE

Építészet, szöveg:
Füzes András, **Tóth** Péter DLA
Fotó: **Jurassza** Zsófia

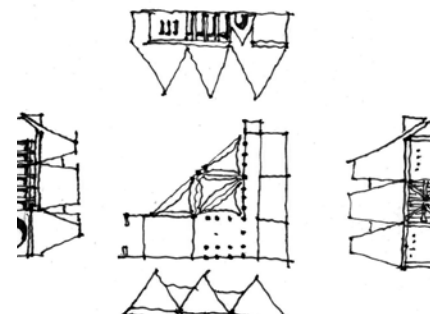

▲ Távlati kép, szabadkézi vázlat

100 évvel a kispesti munkástelep telep építésének megkezdésére emlékezve, 2008-ban egész éves ünneppsorozatot tartottak a helyiek és Kispest Önkormányzata. Ehhez kívántunk néhányan csatlakozni a Kós Károly Egyesülés Építész Vándoriskolájából is, ha már névadó építész példaképünk éppen ennek a telepnek a főterére kiírt pályázatot nyerte meg. Az általa 1912-ben felvetett elképzelés valósult meg végül a követ-

kező évtizedekben a világháború okozta országos megroppanás ellenére is. A rajzolásal egybekötött ünneplésre szavaztunk, így felkerestük Gyulai István főépítész urat, hogy javasoljon nekünk olyan tervezési helyszínt a telepen, amin lehetne még javítani. Így történt, hogy végül Kispest Önkormányzata és a Kós Károly Egyesülés Vándoriskolája meghívásos építészeti ötletpályázatot írt ki a wekerlei kispiac bódésorának meg-

10 év gondolatai, kudarcai és sikerei sűrűsödnek egy épületbe a Gutenberg körút, a Nádasdy utca és a Pannónia út által határolt háromszög alakú területen a Wekerle telepen. Ezekből kötök egy csokorra valót épületismertetés helyett, mert szervesen a házhoz tartoznak, annak részei lettek. Bár az emlékezet szálait illékonyabb anyagból szövök, mint a tetőt tartó falakat, mégis sokszor a törekenyebbnek tartott emlékek maradnak csak ránk a porból porrá változó építőanyagok helyett.

A piactervezés fordulatos története megérdemli a felelevenítést. A piac története megmutatja, hogy érdemes hinni az álmainkban, mert sok-sok kitartással és némi szerencsével azok előbb utóbb meg is valósulhatnak.

újítására. A pályázaton az akkori vándoriskolások java része indult és olyan érdekes végeredmény született, ahol győztesként két teljesen eltérő tervet hirdettek ki. A készítőiket pedig felkérték a későbbi közös továbbtervezésre és az együttműködésre az önkormányzattal. A két tervet összedolgozni lehetetlennek lett volna ezért megegyeztünk Füzes Andrással, hogy új tervet készítünk, akkor még nem sejtve, hogy a folyamat bő egy évtizedig fog tartani és közben lesz alkalmunk elsajátítani a csapatban dolgozás rejtjelmeit is. Az első pályázat során még nem volt pénzügyi forrás az elképzelés mögött, de a kerület vezetésében megfogant a gondolat a terület rendezésének szükségességéről. Néhány évnyi lappangás után 2013-ban született meg az első olyan pályamunkánk az Önkormányzat felkérésére, mely a megvalósulás reményével kecsegtetett, de ez a változat nem nyert a fővárosnál támogatást. Rá három évre újabb lehetőség, újabb tervezés. Ezúttal támogatást nyert a piac, viszont apró szépséghibaként az

Felelős tervező:

Füzes András, Tóth Péter DLA

Építész munkatársak:

**Faragó Melinda, Kis Kálmán,
Mérő Máté**

Főépítész:

Gyulai István, Berencz Ibolya

beruházásszervező: **Horváth Gyula**

A díszítő motívumok tervezésében
részét vevő vándorok:

**Boór Bernadett, Faragó Melinda,
Harmath-Gyetvai Enikő,**

Tóth Bence Péter, Radev Gergő,

Szilágyi Szabolcs, Juhász Balázs

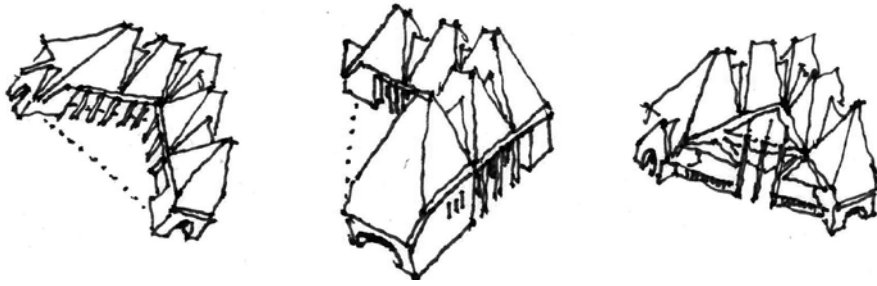
Átadás: 2019

elnyert összeg csak a támogatott program töredékét fedezte volna. Így ismét nekiveselkedtünk, hogy megkíséreljük az eredeti gondolatokat még takarékosabb köntösbe öltöztetni. 2018 hozta meg a fordulópontot, amikor az engedélyes tervek mellé végül a Kispesti Önkormányzat jelentős önerős forrást biztosított a fővárosi támogatás mellé, így átbillettünk a holtpontra és a megvalósu-

◀ Tömegvázlatok, szabadkézi rajz

lási szakaszba fordult az épület sorsa. Az évek során sok-sok piacot terveztünk ugyanarra az egy szem telekre, viszont egy „matematikai állandó” végig kísért minket minden tervezési programban: a meglévő, véletlenszerűen kialakult bődék alapterületéhez tizednégyzetméter pontossággal kellett alkalmazkodnunk az összes változatnál. Ezen csavart még egyet az utolsó tervezési kör, amikor az új épület telepítését úgy kellett megoldanunk, hogy a teljes építési időszak alatt zavartalan legyen a piac működése, mert az árusok költöztetésére szánt keretre nem volt fedezet. Az eredmény a háromszög befogóiba szerkesztett új épülettömeg lett, mely az eddig hiányzó fedett-nyitott, galériás östermelői résszel, egy közösségi klubteremmel, és a szükséges kiszolgálóterekkel kiegészülve fogadta magába az üzlethelyiségeket.

A kivitelezés záró akkordjaként elbontott bódéváros végül udvariasan átadta a helyet a két épületszárny által körbeölelt zárható belső udvarnak, ahova a nagyobb vásárok tudnak kitelepülni. Berencz Ibolya főépítész asszony az évek során mindvégig szakmai és emberi támogatását adta a piac megvalósulása érdekében. Itt kötelességem még megemlíteni Faragó Melinda építész kolléganőnk, aki az utolsó nekirugaszkodásunkkor alkotó- és segítő társunk volt a munkában. Vándorként érkezett az irodába, de immáron a Vándoriskola elvégzésével maga is mesterré érett. Melinda részletek iránti fogékonysága tovább gazdagította az épületet. Őt dicséri az önálló alkotás-

ként is értelmezhető piac felirat a Gutenberg körüti homlokzaton. Tervezett összecsukszható asztalokat az österme-lői részre, cégereket minden árus szá-mára, hirdetőtáblát, egységes betű-típust; egyszóval mindent, ami a rész és egész viszonyából következik ennél az épületnél. Mi csak ámultunk és re-ménykedtünk, hogy minél több apró mozaikdarabka röppen át a valóságba az általa megálmodott sokszínű, de mégis egységben tartott mikrovilágból. A kivitelezés véghajrájában érkezett hozzám a felkérés a Vándoriskola hall-gatóitól, hogy szeretnének egy irodalá-togatást nálunk és egyben megtekin-tenék az épülő piacot is. Az időpont természetesen a lehető legsűrűbben terhelt időszakra esett - és most utólag belegondolva - majdnem napra pon-tosan 10 évvel követte az első pályá-zat eredményhirdetését. Az ilyenkor szokásos időhiánytól szenvedve úgy gondoltam, hogy csak akkor teszünk eleget az ifjúság felkérésének, ha elkö-telezettségük jeléül részt vesznek egy közös játékban. Andrással megbeszél-tük, hogy a homlokzatokra tervezett - éppen gyártás előtt álló - fém díszítő elemeket lehetne színesíteni, ha a ván-dorok egyéni ízlésükkel megfűszerezve új rajzolatot terveznének ezeknek a la-poknak. Megkötésként csak a geomet-riához és a fémlemezok lézeres vágás-technikájához kellett alkalmazkodniuk.

Inspirációként a Kós Károly féle grafi-kák és a mintákat a helyszínhez kötő gondolatok szolgálták.

Bár volt kockázata annak, hogy feltel-hez szabtuk a látogatást, a mini-pályázatunkra beérkezett alkotások minden kétségünket eloszlatták. Egé-szen lenyűgöző volt látni és átélni, ahogy az új díszek felgazdagították és tovább értelmezték a mi eredeti épí-tészeti gondolatunkat. Születtek a pi-aci élethez szorosan kapcsolódó szép grafikák. Mindemelett a nap-hold csil-lagos univerzumtól Budapest stilizált felülnézeti rajzán és címerállatain ke-resztül eljutunk egészen a Wekerle tér-képig, ahol az utcahálózat rajza egy-bebecseng a csillag motívumával. Mindez úgy alakult ilyen egységessé, hogy a pályázat titkos volt és egymás mun-káit csak a leadás után ismerhették meg a résztvevők. A végeredmény régi vándoriskolás szokás szerint egyszerű szavazással dőlt el. Minden beadott munka ötletgazdája összeállította a maga rangsorát és ezek összesítéséből kerültek ki a megvalósításra ajánlott lapok. Az Önkormányzat részéről volt annyi rugalmasság, hogy az eredeti-től eltérő új díszek legyártására rá-szánták a többletidőt és költségeket. Sok mindenről lehetne még mesélni, 10 év elvégre hosszú idő. Zárásként álljon itt még egy gondolat útravalónak Kós Ká-roly – *Régi Kalotaszeg* című könyvéből:

„Üzenetet írok mindazoknak, akik kö-zülünk valók voltak és elindultak új világba, új emberek közé, mindazok-nak, akik új utakat akarnak törni, és rombolni akarnak mindent, ami régi. Üzenek nektek, ti új emberek, én a régi ember. Valamikor nemrégén még töb-ben jártuk ezeket a hegyeket. Sokan és fiatalok mind és magyarok mind, de megapadtunk. Többen más utakra fordultak, könnyebb utakra. Sima völ-gyi utakra tértek, mert nehéz hegyet jární. De én itt maradtam a hegyek kö-zött. Járom a tövises ösvényt és hosz-szú esztendőkön által körülfújt fagyos szél és perzselt a nap és nemsokára ta-lán az utolsó leszek az utolsóak között. De lesznek, akik utánam jönnek, az én maradékaim. Amikor én már elpihen-tem, erős ifjú lábakkal nyomomba lép-nek ők. És nem szállnak le a hegyről, hogy láncos rabjai legyenek hírnek, dicsőségnek és idegen kultúrának. Mert erősek lesznek. Hatalmasok és magyarok. Az én lábam nyomát pedig eltemeti a hó, de síromon sosem lesz korhadt a fejfa, de a felém boruló domb virágos lesz mindig, tudom. És emle-getni fognak engem is, apáimat is az én véreim. Az én munkámat folytatják ők az én életem örökkévaló lesz bennük.”

THE WEKERLE FARMERS MARKET

The story of the market proves that it is worth believing in our dreams, because they may come true one day, if we are perseverant and lucky enough. The Local Government of Kispest and the Itinerant School of the Kós Károly Association launched an invitation for an architectural design competition intended to renew the row of shops at the Wekerle farmers market. In the end, a couple of widely different designs were announced as winners. The concept owners were invited to cooperate with the local government for further planning. Since it would have been impossible to combine the two plans, architects Péter Tóth and András Füzes joined forces to create a new plan. Little did they realize that the process would take over a decade and, in the meanwhile, they will learn important lessons about working in a team. A key design constraint was to adapt to the existing floor plans with a precision of the order of a tenth of a square meter. As a final twist, the construction was required not to disturb the operation of the market in any way, since no funds were available for the relocation of the vendors. The result was a new complex of buildings, wedged between the legs of the triangle, including the premises for small-scale producers, a community club room and the necessary spaces for customers. In the last phase of the construction, the old stalls were demolished, and was replaced by a lockable patio surrounded by the two wings of the building, suitable for holding larger fairs.